

**DET KONGELIGE
FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENT**

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

13/840-

13. november 2013

Høringsbrev - unntak fra fylkesbinding ved generasjonsskifte

1. Innledning

Departementet foreslår i dette høringsbrevet å åpne for unntak fra reglene om fylkesbinding der fartøy overdras i forbindelse med generasjonsskifte. Fylkesbindingen gjelder ved salg av konvensjonelle havfiskefartøy, og ved salg av kystfiskefartøy med deltakeradgang i fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62 grader nord, jf. forskrift av 7. desember 2012 nr. 1184 om adgang til å delta i kystfartøygruppens fiske for 2013 (deltakerforskriften)§ 45.

Høringsfristen er satt til 10. januar 2014.

2. Gjeldende rett

Ved tildeling av ervervstillatelse er utgangspunktet at den som søker må vise til tidligere aktivitet i fiske, jf. lov av 26. mars 1999 nr 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) i § 6. Lovens § 7 annet ledd inneholder imidlertid et unntak fra aktivitetskravet når et fartøy overtas ved arv eller som ledd i et generasjonsskifte:

”Når et fartøy overtas ved arv etter reglene i lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m. kapittel I eller II, skal den nye eieren gis tidsbegrenset ervervstillatelse i inntil fem år inntil aktivitetskravet i § 6 første ledd er oppfylt. Slik tidsbegrenset ervervstillatelse kan også gis ved overføring av fartøyet som ledd i generasjonsskifte til fordel for personer som kan få arverett etter arveloven kapittel I. Gjenlevende ektefelle i uskiftet bo, jf. arveloven kapittel III, kan gis en tidsbegrenset ervervstillatelse så lenge uskifteboet består.”

Dette innebærer at den som overtar et fartøy ved arv eller som ledd i generasjonsskifte, skal/kan få ervervstillatelse til tross for at han eller hun ikke tidligere har deltatt i fisket. Ervervstillatelsen gjelder da i fem år, og faller etter dette bort, såfremt den nye eieren ikke har opparbeidet seg tilstrekkelig aktivitet i henhold til kravet i § 6 første ledd i løpet av disse fem årene. Videre gjelder unntaket i deltakerloven § 7 annet ledd også for tildeling av spesielle tillatelser, jf. deltakerloven § 12.

For å få tildelt deltakeradganger som har vært knyttet til fartøyet, må arvingen eller den som overtar fartøyet ved generasjonsskifte, oppfylle vilkårene i deltakerforskriften. Dette innebærer bl.a. at vedkommende må stå på fiskermanntallets blad B. Det er imidlertid åpnet for at de som overtar fartøyet ved arv eller generasjonsskifte kan få opptak i manntallet som såkalt administrerende reder uten å være i arbeid om bord på båten eller ha stått på blad B i foregående år, jf. fiskermanntallsforskriften § 6 annet ledd.

Det gjelder imidlertid litt ulike regler for arv og generasjonsskifte etter deltakerforskriften. Særreglene for utskifting og salg av fartøy i lukket gruppe i forskriftens kapittel 3 gjelder bare ved generasjonsskifte når den overførende part er i live, mens arv ved dødsfall er regulert i en egen bestemmelse i § 49. I praksis er den viktigste forskjellen at reglene om fylkesbinding i § 45 gjelder ved generasjonsskifte når den overførende part er i live, men ikke ved dødsfall. Regelen om fylkesbinding lyder som følger:

”Disse særreglene gjelder ved salg av fartøy som har deltakeradgang i fisket etter torsk, hyse og sei mv. for konvensjonelle havfiskefartøy og i fisket etter torsk, hyse og sei for fartøy som har mindre enn 500 m³ lasteromsvolum som fisker med konvensjonelle redskap nord for 62 grader nord.

Ved salg av fartøy som har deltakeradgang, kan Fiskeridirektoratets regionkontor gi ny eier adgang til å delta i fiske når følgende vilkår er oppfylt:

- a. kjøper må være ført på blad B i fiskermanntallet.*
- b. både kjøper og selger må være ført i fiskermanntallet i samme fylke i minst 12 måneder før kjøpet finner sted, dersom ikke kjøpet skjer i forbindelse med at kjøper skal nytte strukturvoteordningen etter reglene i forskrift 4. mars 2005 nr. 193 om strukturvoteordning mv. for havfiskeflåten. Det kan gjøres unntak fra kravet i første punktum for kjøper som er ført i manntallet i løpet av de siste tolv månedene, dersom han/hun har vært bosatt i fylket i minst 12 måneder.*

Fiskeridirektoratets regionkontor kan dispensere fra kravet i annet ledd bokstav b:

- a. når fartøy kjøpes fra annet fylke til Nord-Troms og Finnmark, eller*
- b. ved salg mellom fylker når det er naturlig å se kjøper og selgers distrikt som ett område i kvotesammenheng. Fylkene Østfold, Akershus, Oslo, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland anses som ett område i kvotesammenheng. Det samme gjelder fylkene Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag.*

Adgang for ny eier til å delta i fisket medfører at selgers adgang til å delta med et erstatningsfartøy bortfaller. Dette gjelder samtlige fiskerier nevnt i første ledd.”

Bestemmelsen innebærer at et fartøy som hovedregel ikke kan selges for fortsatt drift fra ett fylke til et annet. Kravet er at kjøper og selger av fartøyet skal ha vært ført i fiskermanntallet i samme fylke i minst 12 måneder før kjøpet finner sted. Unntak fra dette kan bl.a. gjøres når fartøy selges til Nord-Troms og Finnmark.

Utviklingen av denne fylkesbindingen startet raskt etter innføring av adgangsbegrensningen i 1990. Opprinnelig falt deltakeradgangen bort ved salg av fartøy, men dette ble fra 1991 justert slik at det var mulig å selge fartøyet for fortsatt drift til kjøpere innenfor samme fylke. Fra og med 1993 ble dette supplert med et krav om at man måtte være innført i manntallet før 1. januar det aktuelle året, og fra 1994 ytterligere innstrammet til at kjøper og selger måtte være manntallsført i samme fylke minst 6 måneder før kjøp av fartøy. Deretter ble tidsperioden noe senere utvidet til 12 måneder.

Formålet med disse reglene er å opprettholde den relative fordelingen av torskefartøyene mellom fylkene. Fylkesbindingen gjelder også ved strukturering i gruppen for fartøy med deltakeradgang i fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62 grader nord, og motvirker derfor endringer i den relative kvotefordeling mellom fylkene ut over ett forhold: avkorting på 20 eller 30 prosent i strukturvoteordningen blir fordelt på samtlige gjenværende i gruppen på landsbasis (det samme gjaldt for øvrig også fartøy som ble kondemnert ved tilskudd fra det nå avviklede Strukturfondet). Ved strukturering i gruppen for konvensjonelle havfiskfartøy gjelder det ikke noen fylkesbinding, men det gjelder avkortingsregler ved strukturering fra Nord-Norge eller Trøndelag til Sør-Norge. Ved strukturering gjelder for øvrig fylkesbindingen fartøyet registreringssted, mens fartøyeiers bosted er avgjørende ved salg av fartøy for fortsatt drift.

Fylkesbindingen er ikke til hinder for at fordelingen mellom fylkene blir påvirket ved at fartøyeiere flytter fra et fylke til et annet og tar med seg fartøyet. Fylkesbindingen er heller ikke til hinder for endringer i den relative fordelingen av fartøy mellom kommunene i et fylke.

3. Bakgrunn for forslaget

Fylkesbindingen bidrar til å opprettholde den relative fordelingen av torskefartøyene mellom fylkene. Fylkesbindingen er således av betydning for verdiskapningen og sysselsettingen flere steder langs kysten, og særlig i Nord-Norge. Departementet ønsker fremdeles å beholde fylkesbindingen som et virkemiddel for å sikre bosetting i disse kystsamfunnene.

Samtidig er det klart at gjeldende bestemmelse om fylkesbinding kan gjøre det vanskelig i enkelte tilfeller å gjennomføre et ordinært generasjonsskifte. Slik samfunnet har utviklet seg, er det i dag sjelden at noen står i en stilling til de avgår ved døden. I de fleste tilfeller avsluttes et arbeidsliv ved at man går av med pensjon. Dette gjelder også i familiebedrifter, hvor det er naturlig at en arving overtar driften før dødsfall.

Departementet mener det er viktig at også generasjonsskifter i fiskeflåten kan foretas på en fornuftig måte mens den overførende part er i live. En lemping av fylkesbindingsbestemmelsen vil bidra til å forenkle slike generasjonsskifter. Det er grunn til å

påpeke at arvinger som overtar et fartøy med deltakeradgang gjennom generasjonsskifte fortsatt må fylle kravene til opptak på fiskermanntallets blad B. Vedkommende vil således uansett måtte ha en klar tilknytning til rederiet og fartøyet.

Departementet mener på denne bakgrunn at de sterkeste hensynene tilsier at arvinger som overtar fartøy som ledd i et generasjonsskifte bør kunne få unntak for kravet til fylkesbinding, selv om den overførende part fortsatt er i live.

4. Forslag til forskriftsendring

Departementet foreslår på denne bakgrunn at det gjøres endringer i deltakerforskriften § 45 om fylkesbinding som beskrevet nedenfor. (Endringsforslaget tar utgangspunkt i ordlyden i § 45 i deltakerforskriften for 2013, selv om forslaget ikke vil kunne vedtas før i 2014 på grunn av høringsfristen.)

§ 45. Særregler som gjelder ved salg av fartøy med deltakeradgang i fisket etter torsk, hyse og sei mv.

”Disse særreglene gjelder ved salg av fartøy som har deltakeradgang i fisket etter torsk, hyse og sei mv. for konvensjonelle havfiskefartøy og i fisket etter torsk, hyse og sei for fartøy som har mindre enn 500 m³ lasteromsvolum som fisker med konvensjonelle redskap nord for 62 grader nord.

Ved salg av fartøy som har deltakeradgang, kan Fiskeridirektoratets regionkontor gi ny eier adgang til å delta i fiske når følgende vilkår er oppfylt:

- a. kjøper må være ført på blad B i fiskermanntallet.
- b. både kjøper og selger må være ført i fiskermanntallet i samme fylke i minst 12 måneder før kjøpet finner sted, dersom ikke kjøpet skjer i forbindelse med at kjøper skal nytte strukturkvoteordningen etter reglene i forskrift 4. mars 2005 nr. 193 om strukturkvoteordning mv. for havfiskeflåten. Det kan gjøres unntak fra kravet i første punktum for kjøper som er ført i manntallet i løpet av de siste tolv månedene, dersom han/hun har vært bosatt i fylket i minst 12 måneder.

Fiskeridirektoratets regionkontor kan dispensere fra kravet i annet ledd bokstav b:

- a. når fartøy kjøpes fra annet fylke til Nord-Troms og *Finnmark*.
- b. ved salg mellom fylker når det er naturlig å se kjøper og selgers distrikt som ett område i kvotesammenheng. Fylkene Østfold, Akershus, Oslo, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland anses som ett område i kvotesammenheng. Det samme gjelder fylkene Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag.
- c. når fartøy overføres som ledd i generasjonsskifte til fordel for personer som oppfyller vilkåret for tidsbegrenset ervervstillatelse i deltakerloven § 7 annet ledd.

Adgang for ny eier til å delta i fisket medfører at selgers adgang til å delta med et erstatningsfartøy bortfaller. Dette gjelder samtlige fiskerier nevnt i første ledd.”

Med hilsen

Geir Evensen (e.f.)
avdelingsdirektør

Christian Wormstrand
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.